

*Bizans'tan,
Osmanlı'dan,
Cumhuriyet'e
Suriçi...*

“Harâbat ehliyiz bu bir âlemdir,
şevk ile onda dem sürenlerdeniz”

EDEBİYATIN SURİÇİ

TANER AY

otukennesriyat

YAYIN NU: 2207
KÜLTÜR SERİSİ: 1169

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-824-7

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Kapak Tasarımı: Mahmut Doğan

Dizgi-Tertip: Mahmut Doğan

Kapak Baskısı: CB Matbaacılık

Baskı: Ötüken Neşriyat AŞ

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50
Sertifika Nu: 49269

İstanbul - 2024

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği
akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Taner Ay: '57 doğumlu. *Karar* gazetesinde, *Sözcükler*, *Söğüt*, *Ayarsız* ve *Şiraze* dergilerinde, edebiyat, şehir ve de kültür tarihine ilişkin yazıyor. Son olarak, *Rüzgâra Yazanlar* (1984 Yayınevi), *Edebiyatımızda Unutulanlar ve Kaybedenler* (Ötüken Neşriyat) ve *İsmail Sâib Sencer* (Zeytinburnu Belediyesi) isimli eserleri yayımlandı. *Edebiyatın Suriçi*, *Edebiyatın Kadıköyü* ile başlayan “Edebiyatın İstanbulu” dizisinin ikinci kitabıdır.

İçindekiler

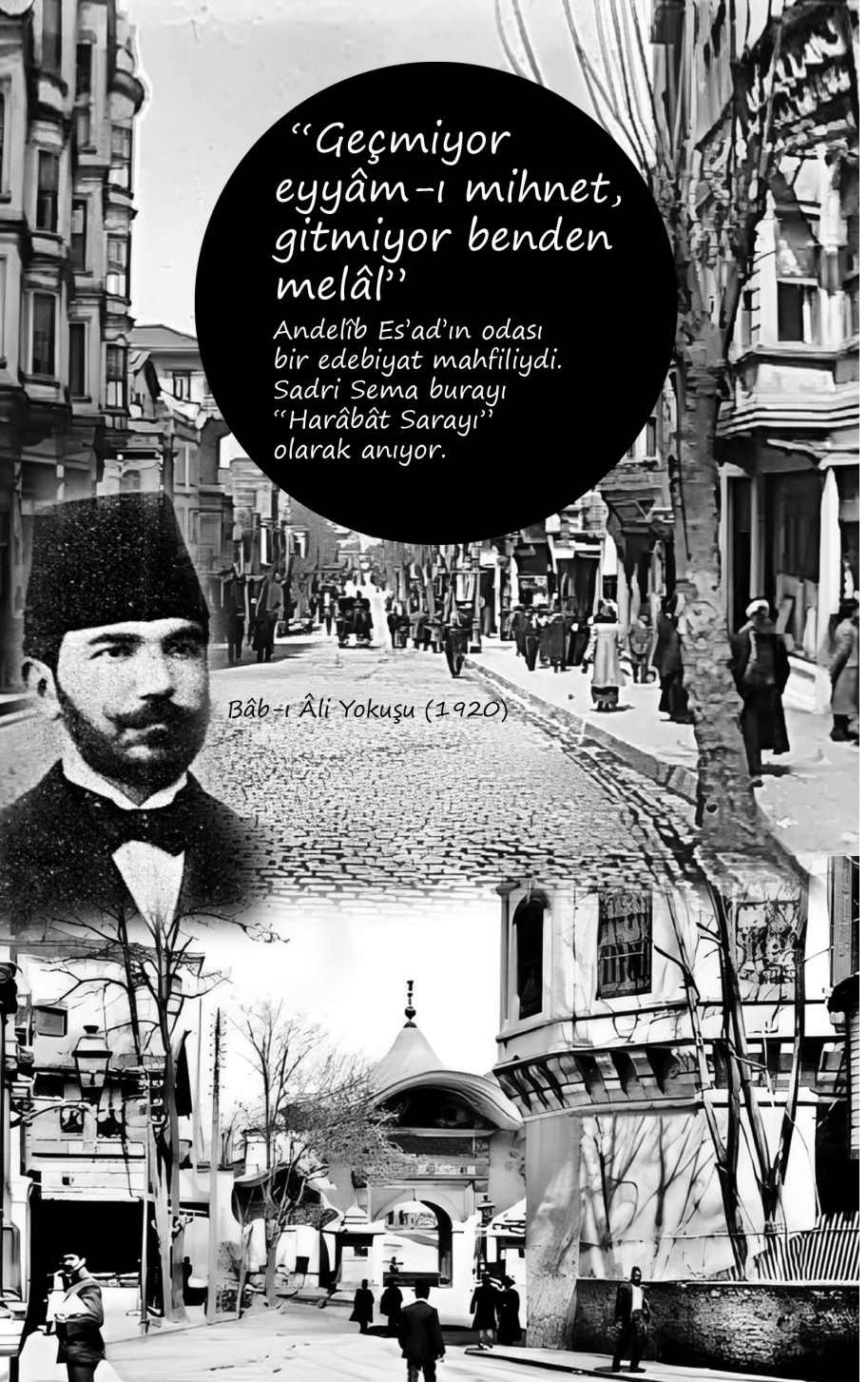
“Geçmiyor eyyâm-ı mihnet, gitmiyor benden melâl”	11
Ahmed Midhat Efendi ve Palikaryalar	18
Kimler Geldi, Kimler Geçti.....	25
Kör Şevket’in tabancası, Yahya Kemal’in bavulu.. ..	32
Bâb-ı Âli’den Bir Delifışek Çetin Altan Geçti... ..	39
Mehmed Âkif’in oğlu, Esat Âdil’in karısı.....	46
Bâb-ı Âli’nin Bir Kaybedeni, Kemal Ahmet.....	53
Barba Mihali’nin Kedisi, Doğan Hızlan’ın Ay Çöreği	60
Bâb-ı Âli’nin Kara Günleri.....	67
“Bir Yaman Vardı...”	74
“Stanbol Kumkapısı’nda Deniz Mâlikleri Oynar”	81
“Müheyyâ Oldu Meclis Sâkiyâ Peymâneler Dönsün, Bu Bezm-i Ruh Bahşın Şevkine Mestâneler Dönsün”	88
“Her Gedâ Fehm Eylemez, Âyini-i Cemdir Bezm-i Mey”	95
“İsmi Çıkmış Deliye, Vız Gelir Zaptiye”	102
Zom Tefvik’in Sarhoş Eşeği, Olrayt Ali Bey’in Muzır Keçileri.....	109
“Şekerli misin Vay Vay, Kaymaklı mısın Vay Vay”	116
“Yek, Duy, Trin, Hadi Keriz Edelim!”	123
Yeşil Tulumba’da Kara Ahmed, Sinekli Bakkal’da Tanbûrî Cemil	130
“İstanbul’da Attım Bahtıma Zarı, Çıktı Karşımıza Balıkpazarı”	137
Defterdar’dan Bir Unutulan, Sabri Soran.....	144
“Defterdar Tulumbacılarının Nârası, Heeeyt Yaman Gelir Yaman Gider”	151
Âh Cibali Vah Cibali, Yandı da Gitti Kül Oldu!.....	158

“Şimdi Uzaklardasın, Gönül Hicrânla Doldu”	164
Sokakta Hav Hav, Yürüyüşü Lev Lev	171
“Tâki Bezm İçre Harîf-i La’l-i Cânân Oldı Çay”	178
“Gülzâra Nazar Kıldım Virâne Misâl Olmuş, Seyrân-ı Sefâlar Bir Hab ü Hayâl Olmuş”	185

“Geçmiyor
eyyâm-ı mihnet,
gitmiyor benden
melâl”

Andelîb Es'ad'ın odası
bir edebiyat mahfiliydi.
Sadri Sema burayı
“Harâbât Sarayı”
olarak anıyor.

Bâb-ı Âli Yokuşu (1920)

Sirkeci
Ebussuud Caddesi
(1920)

Andelîb
Es'ad'ın
Harâbâtîliği...

Çemberlitaş
Vezir Han

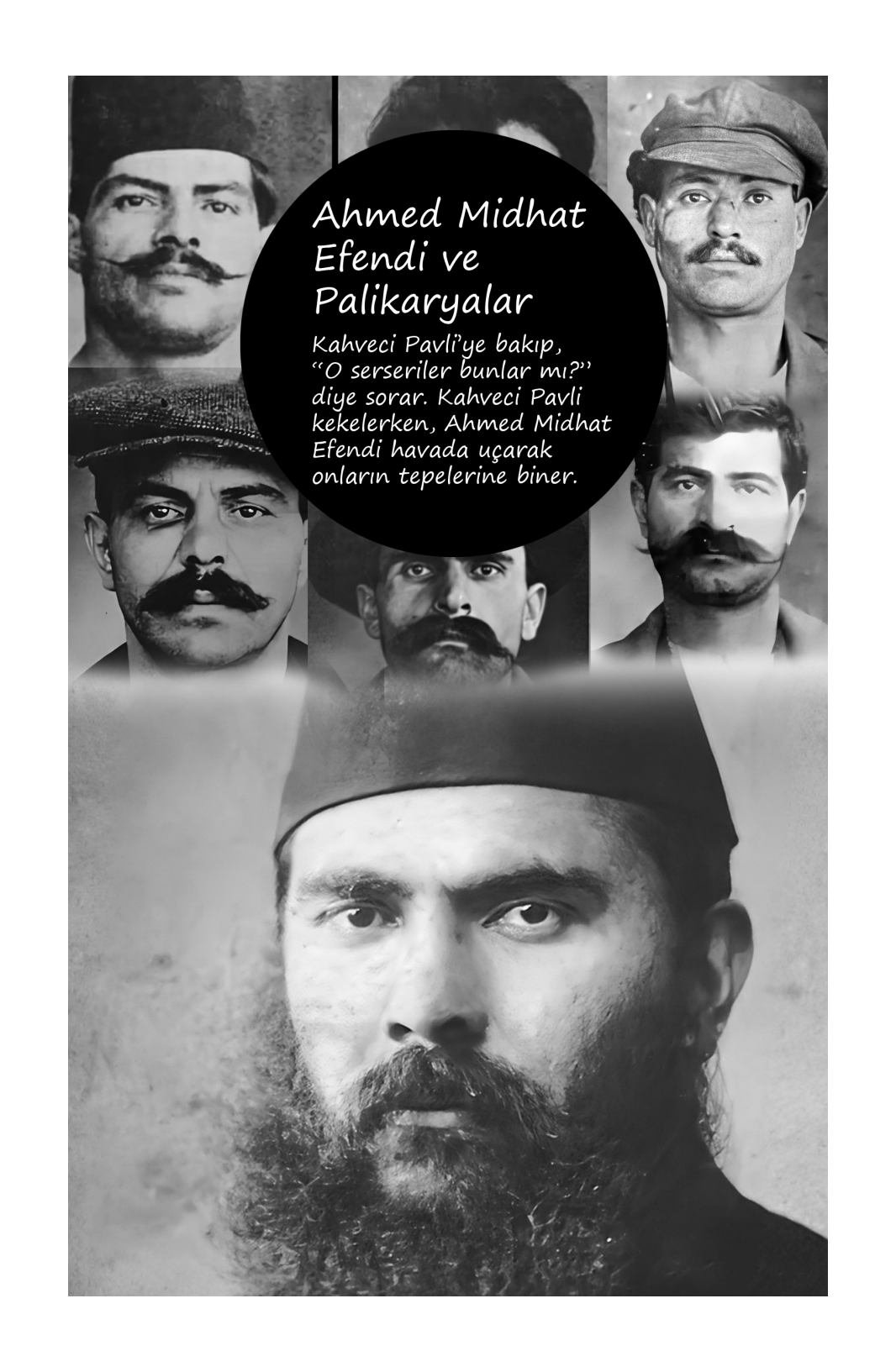

“Geçmiyor eyyâm-ı mihnet, gitmiyor benden melâl”

Andelîb Es’ad, Hakkı Paşazâde Celâl ve Nûri Şeydâ, Cumhuriyet öncesindeki harâbâtîliğin en önemli son isimlerindendirler. Harâbâtîliği, şehir-i İstanbul’a alafranga yaşam tarzını benimsemiş bir zümrenin Mısır’dan göçünün soktuğu muhakkaktır. Ahmed Cevdet Paşa’nın *Mâ’rûzat* isimli eserinde, Mısır’dan gelen kaymak tabakasının, Osmanlı seçkinlerinin ahlâkını bozduğu ve onları israfı alıştırdığı yazılıdır.

Andelîb Es’ad sürgünden önceki bütün ömrünü meyhânelerde ve kütüphânelerde geçirmiştir. Meyhâne arkadaşı Hakkı Paşazâde Celâl gibi Arap ve Fars edebiyatına hâkim, genellikle eski edebiyat taraftarı biri olarak tanınıyordu. Ahmed Rasim, yakın arkadaşı Andelîb Es’ad’ı, uzunca kıvrıcık siyah saçlarının kocaman kafasını papak giymişe döndürdüğü ablak yüzlü, siyaha yakın elâ gözlü, gür kaşlı ve pos bıyıklı biri olarak tarif eder. Her zaman kalıpsız, lekeli, yağlı ve tozlu olan fesi, eğer kafasına bir numara büyükse, derin çizgili alınını örterek kaşlarına kadar iniyordu, yok eğer kafasına bir numara küçükse de, tepesinde komik bir hâlde duruyordu. Mollazâde olması hasebiyle sakalını salıvermiştir. Cildi bozuk ve büyükçe kulaklarının içi kıl doludur. Sövüp saymasına sebebiyet verecek bir olay çıkarsa, o solgun yüzü önce kızarıyor, ardından da morarıp kararıyordu.

Babası, deliliğine, alkol düşkünlüğüne ve muhalifliğine katlanamadığı için ona yüz çevirmiştir. Evden ayrılmasının nedeninin de babasının bir defasında kendisini azarlaması olduğu biliniyor. Sirkeci’de, Bâb-ı Âli Caddesi’ne çıkarken, Sucu Yorgi’nin veya Sucu Kosti’nin, doğrusu hangisiyse, dükkânının üstündeki bir bekâr odasını kiralar. Sürgününe kadar da burada ikamet edecektir. Andelîb’in bu odası devrin bütün harâbâtî muharrirlerinin toplanma yeri idi. Sabahtan itibâren içmeye başlanır, sonra öğle uykusuna

Ahmed Midhat Efendi ve Palikaryalar

Kahveci Pavli'ye bakıp,
"O serseriler bunlar mı?"
diye sorar. Kahveci Pavli
kekelerken, Ahmed Midhat
Efendi havada uçarak
onların tepelerine biner.

Ahmed Midhat Efendi ve Palikaryalar

Sirkeci Kahvehânesi Ankara Caddesi üzerinde 132 numaradadır. '42 yılında Ahmet Halil ile Mehmet Ali satın almadan önce, Kemal Tahir, Naci Sadullah, Peyami Safa ve Nail Çakırhan orada buluşurlarmış. Aynı cadde üzerinde 181 numarada Çakır'ın Kahvehânesi, 136 numarada Melek Kahvehânesi ve 118 numaradaysa Manastır Kırathânesi vardır. Çakır'ın Kahvehânesi Rum palikaryalarının mekânıdır ama bir gece oraya iki bomba atılır, ölenler ve yaralananlar olur. Buna hiç şaşırılmaması gerekiyor, çünkü 136 numaradaki Melek Kahvehânesi Karakol Cemiyeti'nden fedâîlerin yuvasıdır.

Rum palikaryalar demişken, Ankara Caddesi'ndeki Pavli'nin Kahvehânesi'ni de unutmamalıdır. Ahmed Midhat Efendi orada yazmayı sevenlerdendir. Rumlar onu dövürmek için bir gün kahvehâneye üç palikarya gönderirler. Ama, Kahveci Pavli de çaktırmadan hemen Ahmed Midhat Efendi'ye haber uçurmuştur. Bir çeyrek saat sonra, elinde bastonu, Ahmed Midhat Efendi kapıdan içeriye girer. Ahmed Midhat Efendi deyip geçmemeli, gözü kara mı karadır, öfkesiniyse hiç kontrol edemez. O sırada kahvehânedeki palikaryalardan başka kimse yoktur. Kahveci Pavli'ye bakıp, "O serseriler bunlar mı?" diye sorar. Kahveci Pavli kekelerken, Ahmed Midhat Efendi havada uçarak onların tepelerine biner. Palikaryalardan ancak biri kaçmayı başarır. Diğerleriyse Ahmed Midhat Efendi'nin öfkesinin kurbanı olur. Zavallılar öyle feci bir dayak yemişlerdir ki, polis onları ancak Ahmed Midhat'tan yalvar yakar kurtarabilmiştir.

Ankara Caddesi'nin Ebussuut Caddesi'yle kesiştiği köşede Meşerret vardır. Salâh Birsell orayı '40 yılında iki bölüm olarak anımsıyor. Kapının karşısındaki ve soldaki bölümde tavlacılar, ocağın önündeki soldaki bölümdeyse gazeteciler ve edebiyatçılar oturuyorlarmış. Mustafa Ragıp, Bâb-ı Âli Baskını sırasında İttihatçıların da

Kimler Geldi, Kimler Geçti...

Sirkeyle hiçbir ilgisinin olmamasına karşın Sirkeci denen kadim mahaldeki iskelenin hemen karşı hizasından ve parkın yanındaki köşeden başlayan yola Ankara Caddesi deniyor, ama Ankara Caddesi benim için hep Bâb-ı Âli Yokuşu oldu.

Yokuşun hemen başındaki İstanbul Lokantası'nı '60'lı yılların sonundan ve '70'li yılların başından şıkır şıkır anımsıyorum. Sanırım '40'lı yılların ortasına doğru, belki '45 sonrası bile olabilir, orayı Pandeli Çobanoğlu'nun ailesinden Hırsto açmıştı. Ali Dündar onun ortağı mıydı yoksa şef garsonu muydu, şimdi çıkaramıyorum. Ama, beni edebiyatımızın açısından İstanbul Lokantası zerre kadar ilgilendirmiyor, derdim orasının İştaynbruch Birahânesi ile öncesindeki Kafkas Birahânesi dönemleridir. Ahmed Rasim üstadımız Kafkas Birahânesi'nin Paris Oteli'nin altında olduğunu söylüyor, anlayacağınız Andelîb Es'ad'ın yokuş üstündeki iki pencereci bekâr odasına pek yakın bir mesafededir. Bu da Kafkas'ta oturan birinin Bakkal İstavri'yi görebildiği anlamına geliyor. Sakın ha, siz siz olun, Bakkal İstavri'yi anmadan edebiyatımızın harâbâtîlerine balıklama dalmayın, şâyet onun tava çeşitleri olmasaydı, pek çoğu rakıdan değil de açlıktan cavlağı çekmiş olurdu. Neyse, Bakkal İstavri'yi bırakıp biz yeniden Kafkas Birahânesi'ne dönelim. 20. yüzyılın hemen öncesinde, Andelîb Es'ad'ın, Mehmed Celâl'in, Müstecâbizâde İsmet'in ve Ahmed Rasim'in, meyhâne meyhâne dolaşmaya başlamadan önce oraya da şöyle bir uğradıkları çok yazılmıştır. Ancak, Kafkas Birahânesi'nin asıl meşhurluğunu, mekânımız İştaynbruch Birahânesi olduktan sonra, devrin nüktedânlarından Adalı Avni Yağız ve Danton Nizamettin ile başlatmamız gerekiyor. '43 yılında kaybettiğimiz Adalı Avni belediye encümeniydi, '46 yılında kaybettiğimiz Danton Nizamettin ise Anadolu Ajansı'nda mütercimdi.

Kör Şevket'in tabancası, Yahya Kemal'in bavulu..

Geçen yazımda *Akşam* gazetesinden palamarı çözüp Çağaloğlu Yokuşu'nun başına inmiştim ama Çetin Altan için *Akşam* gazetesine yeniden döneceğimi baştan söyleyeyim. Bu arada, unutmuştum, Çağaloğlu Yokuşu'ndaki Saadet İş Hanı'nın dördüncü katında Fethi Naci'nin Gerçek Yayınevi'nin olduğunu bana Besim Dalgıç anımsattı. Müsâadenizle, Fethi Naci'yi "Edebiyatımızın Beyoğlu" faslına bırakıp, Çağaloğlu Yokuşu'nun Ankara Caddesi'ne kavuştuğu yerden yukarıya doğru yürüyeceğim. Ancak, sağdaki 51 numaraya, yani Kemal Karatekin'in '62 yılında kurduğu Tekin Yayınevi'ne, Kemal Bilbaşar'ın ve Oğuz Özdeş'in kitaplarını almaya girmeden önce, içime bir kurt düşüyor. Başımı çevirip, az aşağıya baktığımdaysa, 49 numaradaki Rafet Zaimler Kitabevi'ni atladığımı şıppadak anlıyorum. Sadece onu mu, hayır, Ahmet Halit Kitabevi'ni de ıskalamışım. Oysa, Şevket Mocan, güzeller güzeli karısı Sara Hanım'ı baştan çıkaran Vâ-Nû'yu vurup öldürmek için 8 Nisan 1930 sabahında Ahmet Hilmi Kitabevi'nin önünde pusuya yatmıştı.

Vâ-Nû'daki ahlâksızlığa bakın, Şevket Mocan'ın karısı Sara Hanım canciğer arkadaşı Nâzım Hikmet'in teyzesiydi, bizimkinin aklı daha çok maslahattan çalıştığından, en iyi ihtimalle, bir ân için Nâzım'ın Sara Hanım'ın yeğeni olduğunu unutmuş olabileceğini söyleyelim. Her neyse, kadın konusunda Bâb-ı Âli'nin en arsız gazetecisi Vâ-Nû, yanında Şevket Talaykurt ile Ankara Caddesi'nden aşağıya inerlerken, Hüseyin Remzi Paşa'nın Kör Şevket'i tabancasını çekip saydırmaya başlıyor. Ancak, eserlerini Vâ-Nû olarak imzalayan üstadımız edebiyat tarihimizin gelmiş geçmiş en şanslı tokmakçısı olmalıydı ki, Kör Şevket'in kurşunları onu değil, Şevket Talaykurt'u buluyor ve doktorlar günahsızın bacağına kesmek zorunda kalıyorlar. Aklımda yanlış kalmadıysa Ahmet Halit Bey'in ismi bu olayın

Bâb-ı Âli'den Bir Delifışek Çetin Altan Geçti...

Ebussuud Caddesi'ndeki Necm-i İstikbâl Matbaası'nın üst katında çıkan *Akşam*'ı anımsayacak yaşayan kimse kalmadı; gazeteye ilişkin bütün en eski anılar ise maalesef artık Acı Musluk Sokak ile başlıyor. Ben de, Acı Musluk Sokak ismi Cemal Nadir Sokak olduktan sonraki *Akşam*'ı, orta mektep öğrencisi olduğum yıllardan, sırf Çetin Altan okumayı pek sevdiğimden biliyorum.

Çetin Altan, '60'lı yıllarda, matbûatın kaleminden şeker şuru bu damlayan yegâne heccâvı olduğundan, hangi gazetede yazarsa yazsın, o gazeteyi uçuruyordu. Büyük romancı olması '70'li yıllardadır, '60'lı yıllardaysa solculuğu değil ama solcuları en geniş kitlelere sevdiren bir delifışekti. Sağcılar onun sarhoşluk fotoğraflarını kâğıt isrâfî mevkutelerinde bastıkça Çetin Altan efsanesi biraz daha büyüyordu. Solcularımız da, zamanın ruhu gereğince, muhafazakârlıkta hiç sağcılarımızdan altta kalır mıydı, ona sık sık "örnek alma çiçek çiçek dolaşan arıyı, sonra takatın bittiği için ancak semer devirebilirsin" meâlinde ihtar çekmelerine karşın üstadımız kimseyi takmıyor, bildiğini kadeh kadeh viskiyle okuyordu. Bir ara İstanbul'un en sosyetik mekânlarının yegâne yıldızı İtalyan kesimi takım elbiseli ve ince "Trevira" kravatlı Çetin Altan olmuştu, paralı tabakanın merâklî kadınlarını yaka cebinde kırmızı karanfil bulunan beyaz ceketli ve papyonlu Ümit Deniz artık Çetin Altan kadar cezbetmiyordu; apukurya maskaraları Çetin Altan'ı dünyamıza yüz yirmi dört ışık yılı uzaklığındaki K2-18b gezegeninden gelme bir uzaylı sandıklarından, bilhassa onun apır dengi şengi şengisini görmek için çıldırıyorlardı.

Şehr-i İstanbul'un Rum dilberlerinden İvi Stangali elbette Benli Belkıs cinsinden apukurya maskaralarına hiç benzemiyordu, Bedri Rahmi'nin öğrencisiydi ve harika bir ressamdı. Yaşam tarzı bohemdi, ama çevresindeki çitkırıldım sanatçı erkekler onu pek cezbetmi-

Mehmed Âkif'in oğlu, Esat Âdil'in karısı

Olayın '66 yılının Aralık ayında ve "Mollafenari Sokak, No.4" adresindeki *Milliyet* gazetesinde geçtiği yazılırsa da, yanlışlık yapılmaktadır. Çünkü, Çetin Altan, Roma'dan gönderdiği bir yazısının yayımlanmaması nedeniyle '65 yılının başlarında *Milliyet*'ten ayrılmıştı. '66 yılındaysa *Akşam* gazetesinde yazıyordu. Bu nedenle, anlatılan olay doğruysa, bundan en ufak bir şüphem de yok, *Milliyet*'te değil, *Akşam*'ın "Cemal Nadir Sokak, No.13" adresinde yaşanmış olabilir. Aslında, kalemde kaleme geçen yanlışlığı, Çetin Altan başlatmıştır. Anımsadığı kadarıyla, '66 yılında gazetede ki odasına bir ziyâretçisini çıkarmışlar. Yaşlıca, çelimsiz, saçı sakalı uzamış ve üstü başı dökülen adamı okurlarından biri sanan Altan, ona oturup biraz soluklanması için koltuğu işâret etmiş. Ama, adam oturmayıp, esas duruşa benzer bir şekilde ayakta dikilmeyi sürdürüp, "Ben Emin Ersoy!" diye kendisini tanıtmış ve mârûzatını "Mehmed Âkif 'in oğlu-yum, maddî ve manevî olarak çok müşkül durumdayım, mümkünse bana yardımcı olmanızı rica ediyorum," şeklinde ifâde edince, Çetin Altan, yer yarılıp içine girmiş. Nutku tutulmuştur, ne yapacağını ne diyeceğini bilememiş, sadece cüzdanını çıkarıp Emin Ersoy'a uzatabilmiştir. Ersoy kabul etmeyince de, içinden birkaç banknotu çekip, hiç olmazsa onları alması için ısrarcı olmuş. Emin Ersoy, hayata yelik düşmüş mağdur ve muhtaç adımlarıyla odadan çıkarken, Çetin Altan'ı da ağladı ağlayacak bir hâlde bırakmıştır.

Aradan bir ay kadar geçtikten sonra, Çetin Altan, bu defa da, 24 Ocak 1967 sabahında, Tophane'deki Hacı Mimi Sokağı'nda, hurda bir kamyonun kasasının altında, Emin Ersoy'un ölüsünün bulunmasıyla yıkılacaktır. Bazı gazeteler aılıktan ve soğuktan, bazıları da kalpten öldüğünü yazalar. Sanki devletin ve insanlığın sâhipsiz bıraktığı Emin Ersoy'un ardından bir neden göstermek önemliymiş

Bâb-ı Âli'nin Bir Kaybedeni, Kemal Ahmet...

Sahhaflar Çarşısı'ndaki Elif Kitabevi'nin hemen önünde üst üste yığılmış ve beheri bir gazete parasına satılan kitaplar dikkatimi çektiğinde '76 yılının sonbaharıydı. Belimin boyu yüksekliğindeki yığına şöyle bir baktığımdaysa, hepsinin Kemal Ahmet'in *Sokakta Harp Var!* isimli nefis romanının '32 baskısı olduğunu görmüştüm. Nefesimin nasıl kesildiğini dün gibi anımsıyorum, yığın içinden hemen aceleyle en az su yemiş birini çekip almış ve Tarık Zafer Tunaya'nın dersine öyle girmiştım.

O gün Tarık Zafer Tunaya'nın anlattıkları bir kulağımdan girip diğerinden çıkmıştı, öğlene kadar kafamda sadece *Sokakta Harp Var!*'ın Habora Yayınları baskısının sayfalarını çevirip durdum. Romanın '70 yılındaki baskısını iki üç yıl kadar önce Suâdiye'de okumuştum. Bu yüzden akşam üstü yeni taşındığımız Feneryolu'ndaki Özbek Apartmanı'na döndüğümde ilk işim '32 ve '70 baskılarını karşılaştırmak olmuştu. Maalesef Habora Yayınları muharririmizin kelimelerini değiştirmiş, romanın pek çok yerinde kısaltmalar yapmış ve bazı kısımlarıysa olduğu gibi atmıştı. Canımın ne kadar sıkıldığını anlatamam, ama Habora baskısı yine de Hüseyin Avni Şanda'nın hayli uzun takdim yazısı nedeniyle önemliydi. Ayrıca, Kemal Ahmet'i sadece Nâzım Hikmet'in şiirindeki muhayyel bir isim sanan pek çok kişi Hüseyin Avni Şanda'nın takdimi sayesinde onun "sahiden yaşamış bir muharrir" olduğunu öğrenmişti. Bununla birlikte, '70 baskısındaki takdim üzerine, Hüseyin Avni Şanda merhumun yakın arkadaşı olduğundan, bir araştırma yapmadım, '80 sonrasında Bâyezîd Kütüphanesi'nde eski gazeteleri karıştırana kadar da, üstadın her dediğini doğru bildim.

Yağmurlu ve demir pası rengindeki bir günde, *Cumhuriyet* gazetesinin 11 Aralık 1933 günlü nüshasında Kemal Ahmet'in vefât

Barba Mihali'nin Kedisi, Doğan Hızlan'ın Ay Çöreği

Sizin için koşar adım Cağaloğlu'na çıkacaktım ama vaktiyle edebiyatımızı hayli şenlendirmiş olan iki Sirkeci meyhânesine uğramadan Çağlayan Yayınevi'nin kapısını çalamazdım.

Salâhaddin Güngör'ün 12 Ocak 1939 günlü *Cumhuriyet* gazetesinde İstanbul'u "Üç bayat balığı kızartabilen her adamın meyhâne açtığı şehir" olarak tanımladığını belki bilenleriniz vardır. Ben Osman Cemal'den ve Sermet Muhtar'dan okumuştum, '30'lu yılların Sirkeci semti de, meyhâneleriyle, içkili lokantalarıyla ve gazinolarıyla pek şöhretliymiş. Gecenin bir yarısında Trakya'dan ve Bahçeli'den kopan cümbüş sesleriyle epey yukarıdaki Sultanahmet ekâbirinin yataklarından fırladığı çok olurmuş.

Sakın ha, Gar Lokantası'nı meyhâne sınıfına sokmayın, orası içkili lokantadır, '60'larda Selahattin Hilav'ın ve Oğuz Atay'ın Sirkeci Gar'da demlenmeleri içkili lokantayı meyhâne yapmıyor. Orhan Kemal'in ve Muzaffer Buyrukçu'nun 26 Ağustos 1961 günü daldıkları mekân ise orası mıydı, işte bundan emin değilim, şâyet orasıysa Muzaffer Buyrukçu Gar Lokantası'na meyhâne demekle hata yapmıştır. Ancak, her kitabında ağız tamburası çalan Buyrukçu'nun "meyhâne" kelimesinin önüne "soğuk suratlı" nitelemesini yazdığını da belirteyim ki, rahmetli ağabeyimize haksızlık yapmış olmayayım. Ben '82 ve '83 yıllarında sadece iki üç defa Tanju Cılızoğlu ile oraya takıldım, ama Haydarpaşa Gar Lokantası'nın aksine o dönemin Sirkeci Gar Lokantası'nı sevdiğimi söyleyemem.

'70'lerde ve '80'lerde Bâb-ı Âli'nin eskilerinin Sirkeci'yi Taşakçı Selahattin ve Barba Mihali meyhâneleriyle yâd etmelerine çok tanık oldum. Selahattin'in meyhânesindeki tek meze ızgara koç yumurtası olduğundan, mekânın ismi muharrir takımı arasında Taşakçı kalmış. Refik Durbaş'ın yazdığına göre bir ara Selahattin Hilav'ın

DİZİN

A

- Adnan Adıvar 109
Adnan Cemgil 126
Ahmed Cevdet Paşa 11
Ahmed Midhat Efendi 7, 18, 91, 95, 118, 181
Ahmed Rasim 11, 12, 13, 14, 15, 19, 25, 84, 95, 102, 103, 116, 172, 174, 178, 179, 180, 181
Ahmet Halil 18
Ahmet Zeki Pamuk 96, 103, 154, 173
Akbiyık 75
Akşam 29, 32, 39, 41, 46, 47, 84, 88, 102, 111, 112, 116
Ali Kemâl 126
Ali Naci 19
Ali Osman Çınar 14
Altan Erbulak 64
Altın Kitaplar Yayınevi 63
Andelîb Es'ad 11, 12, 14, 25, 102
Arap Abdo 174
Arif Keskiner 40, 41
Aris Terzi 88, 89
Aslan Restaurant 36, 120
Aşk-ı Memnu
Ayvansaray 141, 160

B

- Balat 27, 139, 158
Balıkpazarı 7, 133, 134, 137, 138, 185
Barba Mihali 7, 60, 61
Barnumun Milyonları 13
Bayramoğlu 34
Beşiktaş 22, 77, 98, 118, 125, 173
Beyoğlu'nun Adı Pera İken 171
Bilge Aladağ 63, 64
Bir Yaman Vardı 7, 74, 76
Bobstil Sami 113
Bostancı 95
Bülent Habora 62
Büyük Gözaltı 42
Büyük Kuleli 166

C

- Cavcav Osman 113
Cemil Efendi 126, 181
Cengiz Tuncer 62
Cerrahpaşa 54, 56, 113, 116, 147, 167, 173

Ç

- Çağlayan Yayınevi 60, 61
Çarşıkapı 12, 36, 76
Çaylak 133, 161, 166
Çemberlitaş 12, 34, 36, 90, 91, 120, 148
Çerkes Ethem 109
Çetin Altan 7, 32, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 46, 47
Çınar Sineması 50
Çiçek Arif 40
Çökelek Abdi 113
Çulluk 139, 161

D

- Davutpaşa 104, 110, 164, 167
Defterdar İskeleyi 141
Defter-i Âşk 166
Doğan Hızlan 7, 60, 63, 84, 165

E

- Ebem Kuşağı* 75
Edremit 49
Ekrem Hakkı Ayverdi 35
Elektrikçi Muzaffer 99, 148
Eminönü 116, 117, 133, 137, 138, 173, 185
Ergun Göze 35
Esat Âdil 7, 46, 48, 49, 50
Eski İstanbul'da Meyhaneler ve Meyhâne Köçekleri 90, 117, 166
Eyüp 13, 131, 138, 141, 144, 146, 151, 152, 164, 174
Eyüp Sultan Camii 131

F

- Falih Rıfkı 20
Fato 173
Fenerbahçe 141
Fevziye Abdullah Tansel 35, 98
Fuat Duyar 29

G

- Galata 35, 95, 166, 186
Gönül Gunca 33
Gönül Yarası 168
Gümüş Halkalı 166

H

- Habora Kitabevi Yayınları 34
 Hakkı Behiç 109
 Hakkı Paşazâde Celâl 11, 14, 102
 Hakkı Tahsin 19
 Hakkı Tarık Us 56, 64
 Haliç 82, 137, 138, 141, 152, 166
 Halide Edip Adivar 74, 109, 111, 131
 Halit Fahri 19
 Halit Ziya 19, 181
Halk Bilgisi Haberleri 91
 Hançerli Hamamı 141
 Hasan Basri Alp 148
 Hasan İzzettin 26, 99, 145, 148
 Hasan Rasim Us 56
 Haydarpaşa Lisesi 49
 Hayk Açıköz 49, 89, 99, 148
 Heybeliada 117
 Hüseyin Ağa Camii 76, 123
 Hüseyin Cahit 19, 68
 Hüseyin Rahmi 27, 61, 95
 Hüseyin Şehsuvar 56
 Hüsrev Tökin 61, 63, 185

İ

- İkdam* 13, 29
İkinci Bahar 168
 İlhan Ayverdi 35
 İsmail Sabri 74, 75
 İstanbul Maarif Kitaphânesi 28
 İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi 75
 İvi Stangali 39, 40

K

- Kadıköy 147
 Kadırga 82, 89, 90, 119
 Kadırgalı Deli Toros 90
 Kalamış 57, 74
 Kanaat Kitabevi 27
 Karagöz 166, 179
 Kemal Ahmet 7, 53, 54, 55, 56, 57, 64
 Kemal Tahir 18, 61, 62
Kılıç Uykuda Vurulur 75
 Kilimci Osman 173
 Kör Şevket 7, 32
 Kutlugün Sokak 75, 76
 Küçük Kuleli 166

L

- Loncalı Köçek İsmail 166

M

- Magnaure 75
 Malik Yolaç 41
 Mehmed Âkif 7, 46, 47, 48, 49, 180
 Mehmed Celâl 13, 25
 Mehmed Şevket Eygi 75
 Mehmet Ali 18, 74
 Mehmet Rauf 19, 181
 Meserret 18, 19, 26, 29, 56, 139
Meyhâne yahut İstanbul Akşamcuları 102, 161, 166
 Mollafenari Sokak 46
Muharrir, Şâir, Edip 12, 102, 180
 Muallim Naci 35, 91, 102, 180, 181
 Mustafa Ragıp 18
 Muzaffer 21, 36, 60, 99, 132, 147, 148
 Müstecabizâde İsmet 13, 14

N

- Naci Sadullah 18, 56
 Nail Çakırhan 18
 Narlıkapı 165, 166, 167, 168
 Nâzım Hikmet 20, 26, 32, 35, 53, 54, 56, 67, 74, 92
 Necip Fazıl 20, 21, 22, 42, 63
 Nihad Sâmî Banarlı 35
 Nizâmettin Âli Bey 54
 Nûri Şeydâ 11, 13, 14, 102
 Nuvart 88, 89

O

- Oğuz Atalay 20
 Olrayt Ali Bey 7, 109, 113
Onikiler 173, 174, 175
 Orhan Karaveli 126
 Orhan Kemal 19, 60, 138, 162
 Osman Cemal Kaygılı 19, 20, 57, 81, 97, 102, 138
 Osman Necmi Gürmen 75

Ö

- Öncü Kitabevi 33

P

- Panayot Abacı 40
 Paşmakçızâde Zühdî Molla Efendi 14
 Pera 171, 172, 173, 186
 Peyami Safa 18, 47

R

Râna 75
 Refi' Cevad Ulunay 89
 Refik Halit 21
 Remzî 91
 Remzi Kitabevi 28
 Reşid Halid Gönç 63, 64
 Reşit Menteşoğlu 49
 Rıfat Ilgaz 19, 99, 148
 Rıza Tevfik 20
 Rüstempaşa 134, 137, 138
 Rüstempaşa Camii 138

S

Saatli Maarif Takvimi 28
 Sabahattin Batur 19
 Sabri Soran 7, 99, 144, 145, 146, 147
 Safiye Ayla 56
 Safiye Erol 35, 75
 Salâh Birsell 18, 19, 20, 130
 Samatya 77, 81, 97, 158, 165, 166, 168
 Samiha Ayverdi 35, 36
Sayıllı Fırtınalar 174
 Selahattin Enis 19
 Selânik 171
 Semih Lütfi Kitabevi 26, 138
 Serge Avédikyan 172
 Sermet Muhtar 60, 103, 104, 105, 112, 131,
 132, 172, 173, 174, 180, 185
 Serteller 67
 Servet-i Fünun 19
 Servili 166
 Sinan Cemgil 126
 Sinan Uluant 36
Sinekli Bakkal 7, 130, 131, 132, 133
 Sirkeci 11, 12, 18, 19, 25, 60, 63, 119, 146
 Sivas 69, 168
 Sosyal Yayınları 34
 Sucu Kosti 11, 12, 15
 Sultanahmet 19, 49, 60, 74, 75
 Suphi 172, 174
 Süngerli 166

Ş

Şeref Efendi Sokağı 63, 123
 Şişli 22

T

Târi zülfü 92
 Tevfik Fikret 90, 119
 Tokat 97, 168
 Tomi 173
 Tophane 46
 Turan Sineması 178, 188

Ü

Üsküdar 145

V

Vâ-Nû 21, 29, 32, 35, 54, 56, 57, 92, 117,
 124, 152
Varlık 28, 29, 154
 Varlık Yayınları 28
 Vâsıf Hoca 91, 159
 Vedat Türkali 89
 Vefâ 112, 146
 Vehbi Sarıdal 35, 54, 55
 Vezirhan Caddesi 36
 Vezir Hanı 91, 92
 Viski 42

Y

Yağcı Han 36
 Yahya Kemal 7, 20, 32, 36
 Yahya Kemal Enstitüsü 36
 Yakup Cemil 19, 174
 Yakup Salih 19
 Yanula 148
Yaratış 19
Yedigün 29
 Yedikule 154, 164, 166, 168
 Yemiş İskeleyi 134
 Yenikapı 21, 97, 99, 102, 103, 112, 148,
 164, 179
Yeni Ortam 29
 Yeşil Tulumba 7, 112, 130, 131, 133, 173

Z

Zafiri 166
 Zeytinburnu 5
 Zindankapı 134, 137
 Zom Tevfik 7, 109, 112, 113